

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ
POWIATU HAJNOWSKIEGO**

ZA ROK 2014

maj 2015

Spis treści

Wstęp	3
I. Działalność kontrolna	5
II. Nadzór i sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	5
II.1 Choroby przenoszone drogą pokarmową	5
II.2 Choroby przenoszone przez kleszcze	6
II.3 Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych	6
II.4 Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczenięcia ochronne	7
II.5 Inne choroby	7
III. Ocena wykonawstwa szczepień	9
IV. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów służby zdrowia	10
V. Nadzór nad jakością wody	11
V.1 Nadzór nad urządzeniami produkującymi wodę do spożycia przez ludzi	11
V.2 Nadzór nad obiektami kąpielowymi	12
VI. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej	13
VI.1 Ocena stanu sanitarnego miejscowości, tras i obiektów turystycznych	13
VI.2 Ocena stanu sanitarnego zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy	13
VI.3 Ocena stanu sanitarnego innych obiektów użyteczności publicznej	14
VII. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności	14
VII.1 Ocena stanu sanitarnego zakładów żywności i żywienia	14
VII.2 Ocena jakości zdrowotnej żywności	16
VII.3 Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego	17
VII.4 Informacja o współpracy z innymi jednostkami kontrolnymi	18
VIII. Nadzór nad środowiskiem pracy	18
VIII.1 Ocena warunków higieniczno-sanitarnych zakładów	18
VIII.2 Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin	20
VIII.3 Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków	20
VIII.4 Ocena w zakresie nadzoru nad produktami biobójczymi	21
VIII.5 Ocena sytuacji w zakresie narażenia na czynniki biologiczne	21
VIII.6 Ocena w zakresie narażenia na działanie czynników rakotwórczych	21
VIII.7 Ocena w zakresie występowania chorób zawodowych	22
IX. Nadzór nad stanem sanitarnym placówek oświatowo-wychowawczych i higieną procesów nauczania	23
IX.1 Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych	23
IX.2 Higiena procesów nauczania	24
IX.3 Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	24
IX.4 Dożywianie w szkołach	25
IX.5 Warunki pobytu dzieci 5,6-letnich w placówkach nauczania i wychowania	26
IX.6 Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach	26
X. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	26
XI. Działania oświatowo-zdrowotne i promujące zdrowie w powiecie	27
XII. Rozpatrywanie skarg, wniosków, interwencji od ludności	29
XIII. Wnioski	29

Załączniki

1. Sytuacja epidemiologiczna powiatu hajnowskiego w latach 2013-2014
2. Informacja o stanie sanitarnym podmiotu leczniczego z terenu powiatu hajnowskiego, będącego pod nadzorem Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w 2014 roku

WSTĘP

W 2014r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce kontynuował realizację nałożonych zadań wynikających z ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2011r. Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.).

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

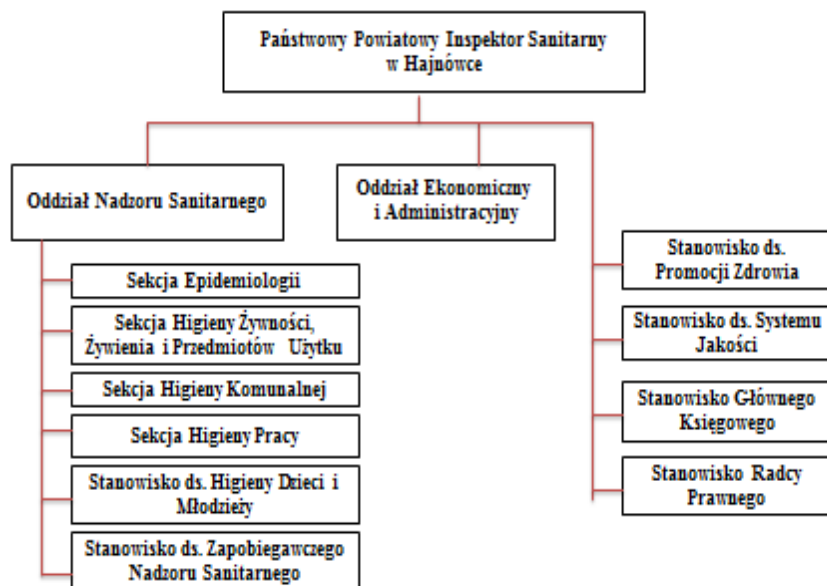
- 1) higieny środowiska,
- 2) higieny pracy w zakładach pracy,
- 3) higieny radiacyjnej,
- 4) higieny procesów nauczania i wychowania,
- 5) higieny wypoczynku i rekreacji,
- 6) zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- 7) higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne - w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Zakresem działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce objęty był obszar o powierzchni 1624 km² (2 miasta i 9 gmin), liczba ludności powiatu według stanu na dzień 31.12.2013r. wynosiła 45 415 osoby.

Zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w 2014r. realizowane były przez 22 pracowników zatrudnionych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce.

Struktura organizacyjna PSSE w Hajnówce przedstawia się następująco:

Działania są planowane w oparciu o potrzeby regionu oraz wskazania jednostek nadrzędnych, jak również podejmowane są działania w oparciu o bieżącą sytuację stanu sanitarnego.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa ludności i poprawy stanu sanitarnego powiatu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce rozwiązywał problemy zdrowia publicznego w sposób kompleksowy, polegający nie tylko na przeprowadzaniu w ramach nadzoru bieżącego i zapobiegawczego kontroli i badań laboratoryjnych, ale również na powszechnej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia realizowanej we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi w tym organizacjami samorządowymi oraz społecznością lokalną.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie, która wprowadziła zmiany do ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce w 2014r. nie nadzorował obiektów, dla których Starostwo Powiatowe w Hajnówce jest organem założycielskim lub prowadzącym. Z dniem 1 stycznia 2010r. zostały one przekazane do bezpośredniego nadzoru Podlaskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Białymstoku jako organowi I instancji.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku przekazał do wiadomości „Informację o stanie sanitarnym podmiotu leczniczego z terenu powiatu hajnowskiego, będącego pod nadzorem Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku”, którą PPIS w Hajnówce dołączył do sprawozdania jako załącznik nr 2.

I. PODSTAWOWE DANE Z DZIAŁALNOŚCI KONTROLNO – REPRESYJNEJ ORAZ W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Podstawowe dane liczbowe z działalności w 2014r. zestawiono w poniższej tabeli nr 1

Liczba obiektów w ewidencji PPIS	1218
Liczba obiektów poddanych kontroli	727
w tym liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości (%)	178 (24,5%)
Liczba przeprowadzonych kontroli	1252
w tym z uchybieniami	192
Liczba dochodzeń epidemiologicznych	281
Liczba wydanych decyzji merytorycznych	315
Liczba wydanych decyzji płaćniczych	254
Liczba wydanych tytułów wykonawczych	17
Liczba zajętych stanowisk dotyczących zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	70
Liczba wystąpień pokontrolnych	65
Liczba i kwota nałożonych mandatów	25/3400zł
Liczba pobranych próbek do badań laboratoryjnych (w tym: wody, żywności, materiału biologicznego, kosmetyków)	374
Liczba postanowień o zabezpieczeniu środków spożywczych o niewłaściwej jakości	12

II. Nadzór i sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.

Celem nadzoru epidemiologicznego jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania. W roku 2014 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Hajnówce kontynuowała działania dotyczące profilaktyki i zapobiegania zagrożeniom epidemiologicznym.

Szczegółowe zestawienie zachorowań wraz ze współczynnikami zapadalności za 2013 i 2014 rok w powiecie hajnowskim przedstawiono w załączniku nr 1.

1. Choroby przenoszone drogą pokarmową

W roku 2014 nie notowano na obszarze powiatu hajnowskiego zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome, włośnicę, wirusowe zapalenie wątroby typu A oraz zatruc jadem kiełbasianym.

W porównaniu z rokiem 2013 znacznie zmalała liczba przypadków zatruc pokarmowych pałeczkami *Salmonella*. W roku sprawozdawczym zarejestrowano 8 przypadków, natomiast w 2013 roku wystąpiło 26 przypadków zatruc.

W 2014 roku nadzorem epidemiologicznym objęto 3 nosicieli pałeczek *Salmonella* nowo zarejestrowanych i 1 nosiciela z roku 2013, zaś w 2013 roku nadzorem epidemiologicznym objętych było 18 nosicieli.

Przyczyny zachorowań, wywołanych pałeczką *Salmonella* to głównie nie przestrzeganie podstawowych procedur higieny oraz brak znajomości zasad przechowywania żywności i jej ochrony przed zanieczyszczeniem mikrobiologicznym.

W 2014r. nie wystąpiły ogniska masowego zatrucia pokarmowego.

Obserwowano natomiast zwiększenie liczby:

- bakteryjnych zakażeń jelitowych: ogółem w 2014 – 53 zachorowania, zaś w 2013 – 27,
- wirusowych zakażeń jelitowych – ogółem 93, zaś w 2013r. zarejestrowano 71 zachorowań,
- biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu: w 2014 roku zarejestrowano 128 zachorowań, w 2013r. – 62.

Ilość zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2 oraz biegunek u dzieci do lat 2 była większa o ok. 40% (w 2014 – 64 zachorowania, w 2013 – 45).

2. Choroby przenoszone przez kleszcze

Powiat hajnowski jest obszarem endemicznym chorób przenoszonych przez kleszcze – kleszczowego zapalenia mózgu i boreliozy z Lyme. W 2014r. zmniejszyła się liczba zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu o ok. 33%, zaś wzrosła liczba zachorowań na boreliozę z Lyme (o ok. 18%). Zestawienie zachorowań na przestrzeni 5 lat przedstawiono w tabelach nr 2 i nr 3.

W 2014 roku na kleszczowe zapalenie mózgu zachorowało 10 osób, wszystkie przypadki były hospitalizowane, 1 osoba zmarła. Nie rejestrowano zachorowań wśród osób szczepionych p/kleszczowemu zapaleniu mózgu.

Tabela nr 2. Zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu

ROK	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności powiat hajnowski
2010	14	29,9
2011	16	34,5
2012	9	19,6
2013	15	32,6
2014	10	22,0

W 2014r. zarejestrowano 91 przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme, zaś w 2013r. - 77.

Tabela nr 3 Zachorowania na boreliozę

ROK	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności powiat hajnowski
2010	80	171,0
2011	47	101,3
2012	71	154,9
2013	77	167,4
2014	91	200,4

Zachorowania na boreliozę obserwowano na przestrzeni całego roku 2014, najwięcej w miesiącach od maja do sierpnia.

3. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych

W 2014r. sytuacja zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby kształtowała się następująco:

- 1 przypadek zachorowania na wzv typu B – przewlekłe
- 2 zachorowania na wzv typu C wg definicji z 2014r.
- 2 zachorowania na wzv typu C wg definicji z 2005r.

Dla porównania w 2013r. odnotowano o 1 przypadek mniej (zachorowania na wzv typu C wg definicji z 2005r.)

Pomimo szczepień ochronnych p/wzv B nadal rejestrowane są nowe zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B. Należy jednak zwrócić uwagę, iż obecnie istnieje większe ryzyko zakażenia wirusem HCV niż HBV, gdyż w przypadku wzv typ C brak opracowanej szczepionki.

Problemem niezmiernie ważnym dla zapobiegania i zwalczania wzv C, podobnie jak wzv B, jest przeprowadzanie skutecznej sterylizacji sprzętu medycznego w zakładach ochrony zdrowia, jak i w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, gdzie dokonuje się czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich.

W celu zwrócenia uwagi młodzieży na problem zakażeń krwiopochodnych pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce przeprowadzili 2 szkolenia: pierwsze dla uczniów II klasy gimnazjum w Zespole Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego w Hajnówce; drugie dla uczniów klas I, II i III Liceum Ogólnokształcącego przy Zakładzie Doskonalenia Zawodowego w Hajnówce.

4. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne

W roku 2014 podobnie, jak w latach poprzednich nie występowały na obszarze powiatu białostockiego zachorowania na błonicę (difteryt), tężec, nagminne porażenie dziecięce (polio) i odrę.

Zarejestrowano natomiast 3 zachorowania na różyczkę. Liczba zachorowań w porównaniu do 2013r. (50 zachorowań) zdecydowanie zmniejszyła się.

W 2014r. podobnie jak w poprzednim roku zarejestrowano 2 zachorowania na świnkę.

Sytuacja epidemiczna zachorowań na krztusiec od 2 lat jest korzystna. W roku 2014 nie wystąpiły zachorowania na krztusiec, zaś w 2013r. wystąpiło 5 zachorowań.

5. Inne choroby

W 2014r. wystąpiły 2 choroby rzadko występujące – 1 przypadek tularemii oraz 1 przypadek zachorowania na chorobę Creutzfeldta-Jacoba (CJD), osoba chora na CJD zmarła. W 2013r. nie rejestrowano w/w zachorowań.

W 2014r. obserwowano wzrost zachorowań na wirusowe zapalenia opon mózgowych enterowirusowe, nie określone oraz zapalenia mózgu inne i nieokreślone. W sezonie letnim wystąpiło ognisko zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych– 16 zachorowań.

W porównaniu do roku ubiegłego o 25% zmniejszyła się liczba zachorowań na bakteryjne zapalenia opon mózgowych i mózgu oraz o 50% liczba zachorowań na inne wirusowe zapalenie mózgu nie określone (Tabela nr 4).

Tabela nr 4 Analiza zapaleń mózgu i opon mózgowych

L.p.	Jednostka chorobowa	2013	2014
1	Inne wirusowe zapalenie mózgu nie określone	2	1
2	Wirusowe zapalenie opon mózgowych, enterowirusowe	0	5
3	Wirusowe zapalenie opon mózgowych, inne i nie określone	3	8
4	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	4	3
5	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	1	5

W 2014r. zgłoszono następujące przypadki gruźlicy:

- 8 przypadków gruźlicy płuc potwierdzonej bakteriologicznie,
- 1 przypadek gruźlicy nie potwierdzonej bakteriologicznie,
- 1 przypadek gruźlicy skóry i tkanki podskórnej

Dla porównania w 2013r. zgłoszone zostały 4 przypadki gruźlicy płuc i 1 przypadek gruźlicy ośrodkowego układu nerwowego. W 2014r. dwie osoby chore na gruźlicę zmarły.

Problemem powiatu pozostają nadal pokąsania przez wałęsające się zwierzęta. Liczba pokąsań i styczności ze zwierzętami nieznacznie zwiększyła się w stosunku do roku 2013 (94 przypadków w 2014r., 80 przypadków w 2013r.). Wśród pokąsań 59 osób zostało pokąsanych przez psy znane, 17 przez psy nieznanne, 11 przez koty oraz 2 przez szczury, 1 przez lisa, zaś styczność ze zwierzęciem lub jego zwłokami miały: 2 osoby z nietoperzem, 1 z jenotem, 1 z lisem.

W 2014 roku 24 osób zaszczepiono p/wścieklicznie (w 2013r. – 11).

W roku 2014 nastąpił znaczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną w stosunku do roku 2013 (w roku 2013 – 29, w roku 2014 - 382). Najwięcej zachorowań wystąpiło w następujących grupach wiekowych: 1 – 4 lata – 177 oraz 5 – 9 lat – 147

Wśród nich 1 osoba była zaszczepiona 1 dawką szczepionki p/ospie wietrznej, 370 osób nie było szczepionych, zaś w 11 przypadkach brak danych o szczepieniu. Choroba ta jest w dalszym ciągu problemem epidemiologicznym ze względu na wielką zaraźliwość. Stąd też liczne zachorowania w skupiskach dzieci tj. w przedszkolach i szkołach podstawowych.

Ogólne liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań oraz zachorowań na gripę w roku 2014 i 2013 były podobne, różniły się jedynie rozkładem zachorowań w poszczególnych grupach wiekowych.

Rozkład zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę w grupach wiekowych przedstawia Tabela nr 5:

Tabela nr 5. Porównanie zachorowań na gripę w roku 2013 i 2014

Okres	Grupa wiekowa (lata)				razem
	0-4	5-14	15-64	65 i więcej	
01.01.- 31.12.2014	11	28	77	9	127
01.01.- 31.12.2013	4	15	95	12	126

W 2014r. wystąpiły 3 potwierdzone laboratoryjnie przypadki grypy typu A, w 2013r. wystąpiło 5 przypadków zachorowań na grypę A H1N1v.

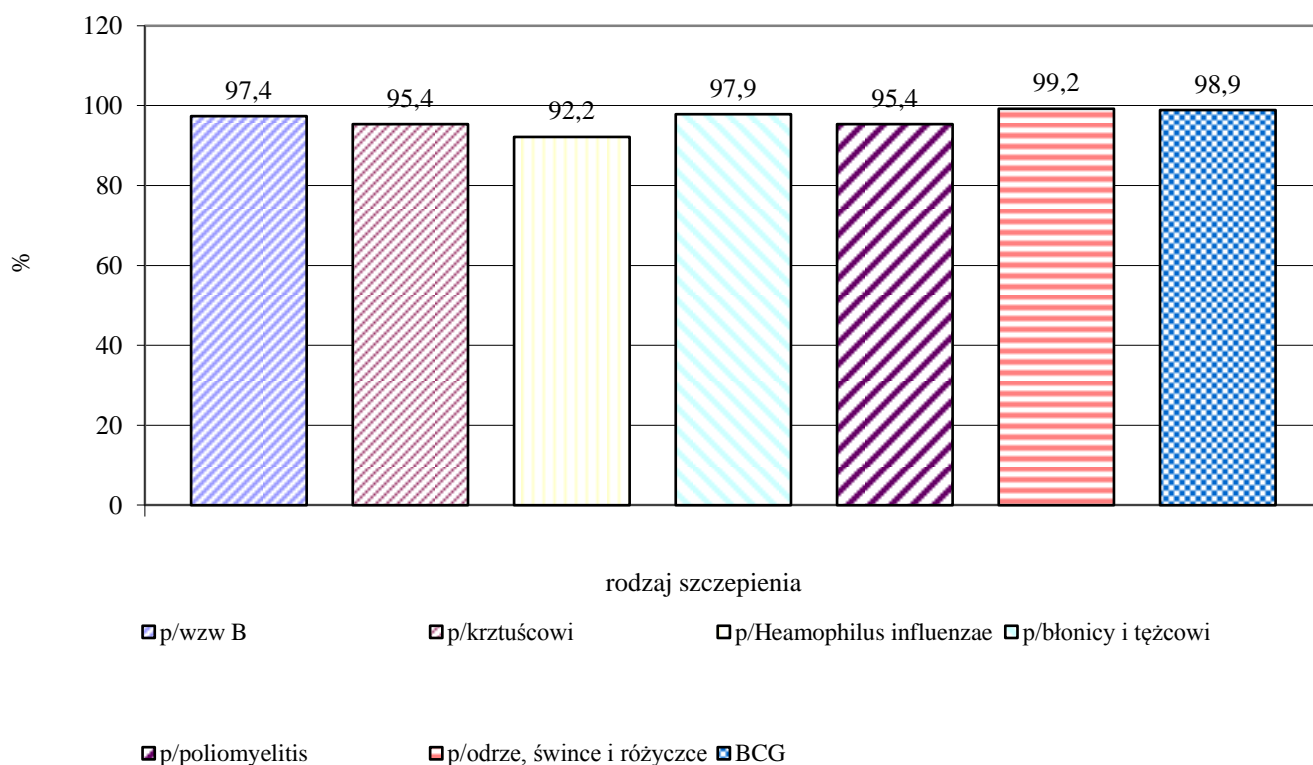
W programie nadzoru nad grypą – SENTINEL uczestniczył 1 lekarz z przychodni „TORMED” w Hajnówce oraz 2 lekarzy z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „HAJMED” w Hajnówce. Pobrano 8 próbek do badań w kierunku grypy, 3 wyniki były dodatnie.

III. Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych.

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce w roku 2014 świadczenia w zakresie szczepień ochronnych prowadziło 7 jednostek organizacyjnych: SPZOZ w Hajnówce, NZOZ „HAJMED” w Hajnówce, NZOZ „Poradnia Lekarza Rodzinnego Ewa Borona” w Kleszczelach, „Twój Lekarz Walentyna Bierzowicz” w Czeremsze, NZOZ w Czyżach, „TORMED” w Hajnówce oraz NZOZ „ZDROWIE” w Hajnówce. W w/w jednostkach organizacyjnych szczepienia ochronne były wykonywane w 19 punktach. Wszystkie punkty szczepień były odpowiednio wyposażone w niezbędny sprzęt.

W punktach szczepiennych istniały warunki bezpiecznego wykonywania szczepień ochronnych. Dokumentacja szczepienna we wszystkich punktach szczepiennych była założona i prowadzona prawidłowo.

Ryc. 1 Procent zaszczepienia dzieci i młodzieży z roczników 1995-2014

Realizacja obowiązkowych szczepień ochronnych nadal utrzymuje się na wysokim poziomie - procent zaszczepienia dzieci i młodzieży powyżej 92% (Ryc. 1). Poza istniejącymi p/wskazaniami lekarskimi stałymi i czasowymi, zwiększa się jednak liczba rodziców odmawiających zgody na zaszczepienie dzieci bądź określoną szczepionką – najczęściej przeciw odrze, śwince i różyczce, bądź wszystkim obowiązkowym szczepieniom ochronnym. W 2014 w przypadku 27 dzieci, rodzice uchylali się od obowiązkowych szczepień ochronnych. W analizowanym roku zanotowano 1 przypadek niepożądanego odczynu poszczepiennego po szczepieniu InfanrixDTPa.

IV. NADZÓR NAD STANEM SANITARNYM OBIEKTÓW SŁUŻBY ZDROWIA

a) ocena stanu technicznego

W 2014 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce nadzorem obejmował 34 podmioty lecznicze i 52 indywidualne praktyki lekarskie.

W roku 2014 w podmiotach leczniczych w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 40 kontroli, zaś w gabinetach indywidualnych praktyk zawodowych lekarskich – 52 kontrole. Wszystkie obiekty zostały skontrolowane.

W 2014r. w trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że stan sanitarno-techniczny skontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą był dobry. Zostały wykonane nieprawidłowości, które stwierdzono w roku 2013 w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „HAJMED” w Hajnówce, stan techniczny obiektu poprawił się.

Nadal 15 podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie spełnia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012r. poz. 739), wszystkie mają pozytywnie zaopiniowane programy dostosowawcze. Najczęściej w programach dostosowawczych ujęto brak właściwie zorganizowanego ciągu technologicznego sterylizacji w sterylizatorniach gabinetowych (13 podmiotów).

b) ocena czystości i porządku

Stan porządkowy wszystkich kontrolowanych podmiotów wykonujących działalność leczniczą nie budził zastrzeżeń.

c) Nadzór nad postępowaniem z odpadami medycznymi

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że postępowanie z odpadami we wszystkich podmiotach wykonujących działalność leczniczą było prawidłowe.

Podmioty wytwarzające odpady niebezpieczne o kodach posiadały prawidłową dokumentację dotyczącą wytwarzania odpadów (pozwolenie lub informację) oraz przekazywania odpadów uprawnionym odbiorcom (karty przekazania odpadów). Wszystkie podmioty posiadały opracowane procedury i instrukcje stanowiskowe dotyczące postępowania z odpadami medycznymi. Odpady medyczne z punktów ich wytwarzania były prawidłowo transportowane do miejsca ich magazynowania.

Do czasu przekazania odpadów medycznych uprawnionym odbiorcom, przechowywano je w wydzielonych zamkniętych lodówkach znajdujących się w pomieszczeniach porządkowych

lub w magazynie do przechowywania odpadów Szpitala im. W. Mantiuka SPZOZ w Hajnówce.

Na podstawie analizy kart przekazania odpadów stwierdzono, że odpady medyczne z większości podmiotów leczniczych w powiecie hajnowskim odbierane były przez uprawnionego odbiorcę Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „MPO” Sp. z o.o. w Białymstoku ul. 27 Lipca 62, a następnie były spalane w spalarni w Hajnówce. Wyjątek stanowiły podmiot Diagnostyka Sp. z o.o. w Krakowie Punkt Pobrań w Hajnówce, w którym odpady zabierane był przez EMKA Sp z o.o. Handel-Usługi w Żyrardowie oraz Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa Oddział w Hajnówce, w którym odpady były odbierane przez P.P.H.U. Czyścioch w Białymstoku.

d) Ocena procesu dezynfekcji i sterylizacji w obiektach służby zdrowia.

Na podstawie przeprowadzonych w 2014 roku kontroli placówek służby zdrowia w zakresie przestrzegania reżimu p/epidemicznego stwierdzono, że znajomość zasad prowadzenia dezynfekcji bieżącej sprzętu i narzędzi lekarskich roztworami preparatów dezynfekcyjnych nie budziła zastrzeżeń.

Zaopatrzenie placówek w preparaty dezynfekcyjne było wystarczające, terminy ważności przestrzegane. Odpowiednie procedury zostały opracowane i były przestrzegane.

V. NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY

1. Nadzór nad urządzeniami produkującymi wodę do spożycia przez ludzi

Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia w 2014 roku prowadzono w 17 wodociągach publicznych i w 1 wodociągu zakładowym, który pełnił rolę urządzenia zbiorowego zaopatrzenia. Ponadto wodę do spożycia dostarczały 3 wodociągi spoza powiatu hajnowskiego: wodociąg Orla i gminny Bielsk (powiat bielski) oraz wodociąg Pawły (powiat białostocki), które dostarczały wodę dla 287 osób. Nadzorem objęto też parafialną studnię „Krynoczka”. W porównaniu do roku 2013 zostały wyłączone 2 wodociągi: Stary Kornin i Gruszki, a wodociąg zakładowy CB Lewkowo zaprzestał dostarczania wody dla okolicznych mieszkańców - produkował wodę tylko na potrzeby własne zakładu.

Wodociągi w sposób zbiorowy zaopatrywały 45249 mieszkańców powiatu hajnowskiego. W 2014 roku - 166 mieszkańców powiatu hajnowskiego korzystało z wody ze studni o niekontrolowanej jakości.

Na koniec roku wodę o przydatnej jakości spożywało 42418 osób. Wodę o kwestionowanej jakości pod względem parametrów fizykochemicznych na koniec roku spożywało 2831 osób (warunkowa przydatność do spożycia).

Tabela 6. Dane liczbowe dotyczące zaopatrzenia w wodę w 2014 roku

Liczba mieszkańców powiatu hajnowskiego ogółem (wg GUS na koniec 2013r.)	45415
Liczba mieszkańców hajnowskiego korzystająca z wody o kontrolowanej jakości	45249
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekontrolowanej jakości	166
Liczba mieszkańców powiatu korzystających z wody o niekwestionowanej jakości na koniec roku	42418
Liczba mieszkańców korzystających z wody o kwestionowanej jakości na koniec roku	2831

W ciągu roku z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia do badań laboratoryjnych pobrano 94 próbki wody do spożycia i 4 próbki wody surowej.

Tabela 7. Wykaz kwestionowanych parametrów w ciągu roku:

L.p	Nazwa kwestionowanego parametru	Nazwa wodociągu, punkt pobrania	Liczba ludności	Liczba dni przekroczenia
1.	Mętność	1. Białowieża – sieć 2. Narewka - hydrofornia	70 2831	22 365
2.	Mangan	1. Narewka - hydrofornia	2831	365
3.	Żelazo	1. Narewka - hydrofornia	2831	225
4.	Bakterie grupy coli	1. Wodociąg Siemianówka - sieć	74	6

Tabela 8. Wykaz miejscowości na terenie których kwestionowano jakość wody na koniec 2014r.

Gmina Narewka 2820 osób	Wodociąg Narewka -Narewka, Stoczek, Świnoroje, Janowo, Mikłaszewo, Grodzisk, Skupowo, Mińkówka, Zabłotczyzna, Lewkowo Stare, Lewkowo Nowe, Ochrymy, Bielscy, Baczyńscy, Podlewkowie, Planta, Eliaszuki, Bazyłowe, Bokowe, Chomińczyszyna, Dąbrowa, Michnówka, Suszczy Borek, Kapitańszczyzna, Kasjany, Kordon, Bernadzki Most, Cieremki, Nowiny, Porosłe
Gmina Narew 11 osób	Wodociąg Narewka - Gramotne

W celu poprawy jakości wody do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia sporządzono 2 decyzje nakazowe – wodociąg Narewka i Siemianówka, 1 decyzję umarzającą (jakość wody poprawiła się w krótkim czasie – wodociąg Białowieża) oraz 2 wystąpienia dotyczące poprawy jakości wody (wodociąg miejski Hajnówka i wodociąg Kleszczele I).

Krótkotrwale pogorszenie jakości wody stwierdzono w studni kopanej „Krynoczka”, ze względu na obecność bakterii grupy coli. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych jakość wody poprawiła się.

2. Nadzór nad obiektami kąpielowymi

a) miejsca wykorzystywane do kąpieli

W 2014r. w powiecie hajnowskim funkcjonowały 2 miejsca wykorzystywane do kąpieli: „Repczyce” oraz „Dubicze Cerkiewne”. Próbek wody w ramach nadzoru sanitarnego nie pobierano, jedynie podczas kontroli dokonywano wizualnej oceny wody w zakresie występowania sinic, materiałów smolistych i innych odpadów. Jakość wody pod względem mikrobiologicznym była monitorowana zgodnie z wymogami przez administratorów w ramach kontroli wewnętrznej. Nie odnotowano skarg użytkowników na jakość wody w powyższych obiektach. Bieżący stan sanitarny obiektów był zadawalający, jedynie stwierdzono nieznaczne uszkodzenia zjeżdżalni dla dzieci przy miejscu kąpielowym „Repczyce”.

b) pływalnie i baseny kąpielowe:

W powiecie hajnowskim w 2014 roku funkcjonowały 3 baseny, w tym 1 kryta pływalnia oraz 2 baseny odkryte sezonowe. Ponadto nadzorem sanitarnym objęto baseny w obiektach hotelarskich w związku z wystąpieniem masowych zachorowań na enterowirusowe zapalenie opon mózgowych na terenie województwa podlaskiego, w tym powiatu hajnowskiego.

W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 41 próbek wody do badań mikrobiologicznych. W 2 próbkach stwierdzono zwiększoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 36°C/48h w ilości powyżej 300 kolonii: basen odkryty w Kleszczelach oraz zewnętrzne jacuzzi w Hotelu "Białowiecki" w Białowieży. W obu przypadkach sporządzono wystąpienia do właścicieli obiektów i w wyniku podjętych działań naprawczych jakość wody uległa poprawie, co potwierdzono wynikami badań. W pozostałych obiektach jakość wody pod względem mikrobiologicznym nie budziła zastrzeżeń.

Stan sanitarny porządkowy obiektów był dobry. Naruszenia stanu sanitarno-technicznego stwierdzono w 1 obiekcie, które dotyczyły zniszczonych sufitów, odpryski farby na poręczach barierek wejściowych. Zalecenia pokontrolne zostały wykonane.

VI. Nadzór nad stanem sanitarnym obiektów użyteczności publicznej

1. Ocena stanu sanitarnego miejscowości, tras i obiektów turystycznych.

Nadzorem sanitarnym objęto m.in. hotele, kwatery agroturystyczne, pokoje gościnne i noclegowe, ośrodek wypoczynkowy, kemping i pole namiotowe, parkingi i miejsca rekreacyjne. Bieżący stan sanitarny obiektów zastrzeżeń nie budził, natomiast uchybienia dotyczące stanu technicznego stwierdzono w 3 obiektach, w których najczęściej stwierdzane uchybienia to: zniszczone ściany i sufity w pokojach mieszkalnych, pomieszczeniach sanitarno-higienicznych oraz niektóre elementy wyposażenia.

Zalecenia pokontrolne zostały wykonane w 2 obiektach, natomiast w stosunku do 1 podmiotu prowadzone jest postępowanie administracyjne. Ponadto sporządzono wystąpienie w sprawie parkingu w Białowieży, dotyczące poprawy estetyki nieużytkowanych stoisk do sprzedaży pamiątek.

2. Ocena stanu sanitarnego zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej i tatuażu.

W 2014r. skontrolowano 46 zakładów prowadzących działalność usługową w zakresie regeneracji, pielęgnacji, upiększania włosów i ciała. Były to w większości obiekty jednoosobowe prowadzone przez właścicieli. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne było dobre. W gabinetach kosmetycznych do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanki używane były narzędzia sterylizowane.

Stan sanitarny większości obiektów zastrzeżeń nie budził, za wyjątkiem 1 Zakładu Odnowy Biologicznej, w którym stwierdzono niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitu oraz wyposażenia w szatni męskiej. Na poprawę stanu sanitarnego prowadzone jest postępowanie administracyjne.

3. Ocena stanu sanitarnego innych obiektów użyteczności publicznej.

W tej grupie obiektów kontrolowano placówki zapewniające całodobową opiekę dla osób w podeszłym wieku, apteki, stacje paliw, cmentarze, areszt śledczy, targowiska, inne obiekty turystyczno-rekreacyjne oraz obiekty obsługujące podróżnych. Uchybienia sanitarne stwierdzono w 1 Domu Pomocy oraz dworcu PKP. Dotyczyły one zniszczonych ścian i sufitów w kilku pomieszczeniach mieszkalnych ośrodka opiekuńczego i zniszczonej elewacji budynku dworcowego. W Ośrodku Opiekuńczym zalecenia pokontrolne zostały wykonane, zaś w stosunku do właściciela dworca prowadzone jest postępowanie administracyjne.

VII. NADZÓR NAD BEZPIECZEŃSTWEM ŻYWNOŚCI

1. Ocena stanu sanitarnego zakładów żywności i żywienia.

W 2014r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce znajdowało się ogółem 538 zakładów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Łącznie spośród obiektów ujętych w ewidencji skontrolowano 329. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 139 decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie.

Na przestrzeni 2014 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce realizując zapisy ustawy z dn. 25.08.2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, na wniosek przedsiębiorców zatwierdził działalność 33 nowych podmiotów - zakładów branży spożywczej. Wydał ogółem 59 decyzji, które dotyczyły zarówno obiektów nowo otwieranych, jak i wydawanych zmian w stosunku do obiektów istniejących oraz 1 decyzję o odmowie zatwierdzenia.

Z zebranych danych wynika, że stan sanitarny skontrolowanych zakładów w 2014 roku w stosunku do roku poprzedniego uległ nieznacznej poprawie. O ile w 2013 roku odsetek kontroli z naruszeniami wynosił 33,41%, to w 2014 wskaźnik ten zmniejszył się i wynosił 28,36%. Wyniki z kontroli obiektów żywności i żywienia wskazują, iż w porównaniu do lat poprzednich stan sanitarny ulega poprawie.

W wyniku kontroli uznano, że zdecydowana większość zakładów produkcji i obrotu żywności posiada opracowane systemy kontroli wewnętrznej oparte o zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej (GHP/GMP) - tj. 92,40 % obiektów skontrolowanych, a niektóre również bardziej profesjonalny system jakości tj. Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (HACCP) - 36 zakłady (10,94%). Wyniki kontroli wskazują jednak, że nie wszyscy przedsiębiorcy przestrzegają zasad dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej oraz stosownych procedur. W stosunku do przedsiębiorców nie przestrzegających elementarnych zasad higieny stosowano sankcje karne w postaci mandatów.

Jednak pomimo, że według kryteriów oceny w obowiązujących w całym kraju arkuszach, zdecydowaną większość obiektów oceniono pozytywnie, to w wielu zakładach stwierdzano szereg uchybień, które skutkowały wydaniem decyzji administracyjnej.

Tabela 9.

Rodzaj najczęściej stwierdzonych niezgodności w zakładach żywności i żywienia w 2014r.

Nazwa i rodzaj niezgodności*	Liczba zidentyfikowanych niezgodności
Brak lub nieprzestrzeganie systemów kontroli wewnętrznej opartych o GHP/GMP lub HACCP	55
Zły stan techniczny pomieszczeń	45
Zniszczone urządzenia, sprzęt i inne składniki wyposażenia,	45
Brak porządku i czystości	21
Brak lub nieprawidłowe znakowanie środków spożywczych	20
Brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych	20
Żywności nieopakowana niezabezpieczona odpowiednio przed zanieczyszczeniem, brak wydzielonych stoisk, sprzętu do odważania	18
Brak ciepłej wody przy umywalkach, zlewach	15
Ciągłość łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się naruszona (przechowywanie niezgodnie z deklaracją producenta)	13
Środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości lub terminie przydatności do spożycia	12
Działalność prowadzona w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu lub bez złożenia wniosku o dokonanie zmian w rejestrze	12
Brak identyfikowalności wprowadzanej do obrotu żywności	10
Nie zachowana segregacja składników, wyrobów gotowych	8
Brak warunków do utrzymania higieny pracowników (brak rękawików, mydła, brak dostępu do umywalk)	7
Brak dowodów że opakowania są dopuszczone do kontaktu z żywnością, w tym brak deklaracji zgodności, brak właściwego oznakowania	6
Brak lub nie przestrzegane procedury zabezpieczenia i wycofywania z obrotu partii żywności nieodpowiadającej wymaganiom	6
Brak bieżącej wody	5
Monitorowanie temperatury przechowania żywności	5

W 2014 roku, podobnie jak w poprzednich latach, kontynuowano wzmożony nadzór nad zakładami, z usług których korzysta duża ilość konsumentów (w tym nad supermarketami), jak też obiektami będącymi najczęściej przedmiotem skarg i interwencji lokalnej społeczności.

Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu hajnowskiego, poza kontrolami kompleksowymi w zakładach żywności i żywienia, przeprowadzała kontrole tematyczne, mające na celu szczegółową ocenę danego zagadnienia, m.in.:

- ocenę bieżącego stanu sanitarnego i jakości zdrowotnej oferowanej konsumentom żywności,

- znakowanie środków spożywczych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu,
- ocenę wdrożonych systemów kontroli wewnętrznej przez zakłady branży spożywczej i przestrzegania procedur opartych na zasadach GHP/GMP i systemu HACCP,
- ocenę warunków produkcji, sprzedaży i reklamy suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i żywności wzbogacanej,
- ocenę sposobu i jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego,

W 2014 r. (podobnie jak w latach ubiegłych) były podejmowane czynności w ramach europejskiego systemu szybkiego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych (RASFF) oraz przedmiotach użytku. Pracownicy Inspekcji w związku z powiadomieniami podejmowali działania kontrolne mające na celu wycofanie oraz nadzorowanie procesu wycofywania z obrotu w/w produktów (25 kontroli).

Poza ww. zakładami pracownicy Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku sprawowali nadzór nad kosmetykami. Przeprowadzono w tym zakresie kontrole głównie w specjalistycznych sklepach (5 kontroli) oraz pobrano do badań laboratoryjnych 2 próbki kosmetyków. Nieprawidłowości w tym obszarze nie stwierdzono.

2. Ocena jakości zdrowotnej żywności.

W ramach urzędowej kontroli żywności oraz monitoringu realizowano pobór próbek do badań laboratoryjnych.

Tabela 10. Zestawienie pobranych do badań laboratoryjnych próbek żywności i materiałów przeznaczonych do kontraktu z żywnością i kierunków ich badań.

Lp.	Kierunek badań / badane produkty	Liczba pobranych próbek
1	Zanieczyszczenia mikrobiologiczne (produkty mięsne, mleczne, garmazeryjne, przetwory zbożowe, wyroby cukiernicze i ciasta, przetwory owocowe, przyprawy, suplementy diety, mrożonki, przetwory rybne, lody)	94
2	Metale szkodliwe dla zdrowia (zioła, przyprawy, owoce i przetwory owocowo – warzywne, konserwy rybne, ziarna zbóż, grzyby)	11
3	Zawartość substancji dodatkowych (przetwory warzywne, wyroby garmazeryjne, zioła, przyprawy, grzyby, suplementy diety)	8
4	Pozostałości pestycydów (warzywa, owoce, herbata)	6
5	Oznakowanie żywności (ocena w tym kierunku była również dodatkowo wykonywana w innych próbkach wykazanych powyżej)	5
6	Zanieczyszczenie mykotoksynami (owoce i produkty owocowe, zioła przyprawy)	4
7	Zawartość azotanów (warzywa świeże)	3
8	Ocena organoleptyczna , obecności szkodników (ziemniaki, przyprawa, cukierki)	3
9	Ocena zawartości witamin, składników mineralnych w suplementach diety	2
10	Skażenia promieniotwórcze (grzyby)	1
11	Badania substancji migrujących z wyrobów do kontaktu z żywnością	1
12	Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne - benzo(a)piren (wędliny wędzone)	1
13	Oznaczanie zawartości glutenu w produktach deklarowanych jako bezglutenowe	1

Dodatkowo na wniosek przedsiębiorcy oceniono 37 partii wyrobów cukierniczych eksportowanych do Libii.

Niezależnie od wskazanych głównych kierunków badań, większość ww. środków obok szczegółowych analiz, była dodatkowo oceniana pod względem cech organoleptycznych, obecności szkodników i znakowania.

W roku 2014 do badań laboratoryjnych w kontrolowanych obiektach żywnościowo – żywieniowych pobrano łącznie 139 próbek żywności, 13 próbek sanitarnych, 1 wyrób do kontaktu z żywnością, w tym zakwestionowano 7, co stanowi 4,57% (w 2013 - 6,71% ogółu zbadanych laboratoryjnie próbek).

Zakwestionowane próbki to:

- 1 próbka ziemniaków pobrana w sklepie i zakwestionowana z powodu zmienionych cech organoleptycznych, ziemniaki silnie uszkodzone, porażone chorobami, na przekroju plamistość miąższu,
- 1 próbka cukierków czekoladowych pobrana w sklepie i zakwestionowana z powodu stwierdzenia obecność żywych szkodników,
- 4 próbki wymazów sanitarnych pobranych w zakładach żywienia zbiorowego z powodu zanieczyszczeń mikrobiologicznych
- 1 próbka zmiotek w piekarni zakwestionowana z powodu obecności żywych szkodników zbożowo- mącznych

We wszystkich przypadkach PPIS w Hajnówce wdrożył stosowne postępowanie administracyjne, celem wyeliminowania z obrotu żywności nieodpowiedniej jakości zdrowotnej i poprawy stanu sanitarnego zakładów.

3. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego

Żywienie zbiorowe zamknięte jest szczególnie ważnym elementem podstawowej formy wyżywienia dla określonych środowisk (dzieci w przedszkolach, wychowanków domu dziecka, pensjonariuszy domów dla ludzi starszych, młodzieży w internatach, pacjentów w szpitalach). Ponieważ na powstawanie chorób dietozależnych istotny wpływ ma sposób odżywiania się społeczeństwa, realizacja żywienia w placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego jest przedmiotem nadzoru prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

O ile warunki produkcji i obrotu regulują obowiązujące przepisy prawa żywnościowego, to zasady racjonalnego żywienia oraz modelowe racje pokarmowe mają formę zaleceń oraz spełniają rolę edukacyjną w praktycznej realizacji tego rodzaju żywienia. Organy PIS nie mają podstaw prawnych do egzekwowania prawidłowego żywienia w ww. zakładach.

Badaniami sposobu żywienia objęto 36 zakładów, w których w czasie kontroli oceniono poprawność ułożenia 38 jadłospisów, w tym zakwestionowano 3 jadłospisy z powodu słabego urozmaicenia braku białka w posiłkach głównych, niskiego udziału warzyw i owoców w posiłkach.

Dodatkowo do badań laboratoryjnych pobrano materiały do teoretycznej oceny żywienia w 4 obiektach prowadzących całodzienne wyżywienie (domy pomocy - 3, internat - 1). Ocenę sposobu żywienia przeprowadzono w oparciu o analizę dekadowego zużycia

produktów i porównaniu przeciętnego spożycia produktów z zalecaną dla danej grupy normą na jedną osobę.

W wyniku analizy stwierdzano, że uzyskane wartości odbiegają od zalecanych w tym zakresie norm, w tym np. ze względu na niską wartość energetyczną, niską zawartość witaminy C, niską lub za wysoką zawartość żelaza, wapnia lub zbyt wysokiego udziału energii pochodzącej z tłuszczu lub za niskiego udziału energii pochodzącej z białka). Każdorazowo do ww. zakładów wraz z wynikami oceny przekazywano wystąpienia z wnioskami i zaleceniami poprawy jakości żywienia.

W celu poprawy jakości żywienia PPIS kontynuował działania edukacyjne w zakresie zasad racjonalnego żywienia.

4. Informacja o współpracy z innymi jednostkami kontrolnymi

W roku 2014 podobnie jak i w poprzednich, PPIS współpracował w podejmowanych działaniach z innymi jednostkami kontrolnymi, głównie Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Farmaceutyczną, Inspekcją Handlową, realizując zapisy zawartych porozumień.

Prowadzona współpraca realizowana była m.in. poprzez:

- przeprowadzanie w miarę potrzeb wspólnych kontroli np. z Inspekcją Farmaceutyczną kontrole aptek,
- wzajemne przekazywanie informacji i materiałów o stwierdzonych naruszeniach przepisów prawa żywnościowego
- organizowaniu wspólnych szkoleń.

VIII. NADZÓR NAD ŚRODOWISKIEM PRACY

1. Ocena warunków higieniczno-sanitarnych zakładów

W roku 2014 nadzorem sanitarnym pod kątem higieny pracy objęto 119 zakładów pracy spośród 285 będących w ewidencji Sekcji Higieny Pracy. W skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych jest 4320 osób.

W zakładach pracy występuje szereg czynników szkodliwych dla zdrowia. Są to czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne. Niektóre z nich wykazują właściwości rakotwórcze. Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych wynosi 2701.

Sytuację epidemiologiczną w zakresie narażeń zawodowych na podstawie wybranych czynników szkodliwych dla zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli. Przedstawione dane uzyskano w wyniku przeprowadzanych czynności kontrolnych oraz na podstawie badań środowiska pracy.

Tabela Nr 11.

Lp.	Nazwa czynnika szkodliwego dla zdrowia	Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych dla zdrowia			Liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia		
		Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
1.	Hałas	2238	2055	2251	4	11	8
2.	Drgania o oddziaływaniu miejscowym	315	338	304	3	-	-
3.	Drgania o oddziaływaniu ogólnym	349	367	339	-	-	-
4.	Pył drewna z wyjątkiem drewna dębu i buku	441	467	669	3	-	-
6.	Pył drewna twardego	306	199	189	3	-	-
7.	Pył o zawartości do 2% krzemionki	179	209	138	-	-	-
8.	Pył przemysłowe o zawartości od 2% do 50% krzemionki	175	93	87	1	-	5
9.	Pyły węgla kamiennego i brunatnego zawierające wolną krystaliczną krzemionkę od 2% do 10%	74	69	69	-	9	-
10.	Rozpuszczalniki organiczne	39	34	52	-	-	-
11.	Dymy spawalnicze	262	104	227	-	-	-

Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2012r. stanowiła 55%, w 2013r. – 56%, zaś w 2014r.- 62 %.

Natomiast liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach i natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2012r. stanowiła 0,29%, w 2013r. – 0,41%, w 2014r. – 0,18%.

W 2012 roku liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi do ogółu zatrudnionych stanowiła 7,9%, w 2013r. – 5,9%, w 2014r.- 6,2 %, czyli utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela Nr 12. Najczęściej stwierdzane uchybienia w zakresie higieny pracy

Lp.	Rodzaj stwierdzonych uchybień	Liczba zakładów, w których stwierdzono uchybienie	Stosunek procentowy obiektów, w których stwierdzano naruszenia do ogólnej liczby skontrolowanych
1	Brak aktualnych badań środowiskowych	17	14
2	Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia	1	0,8
3	Zły stan techniczny pomieszczeń	13	11
4	Brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego	3	2,5

W wyniku działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz stosowania rozwiązań technicznych i organizacyjnych przez pracodawców dla części pracowników poprawiono warunki pracy. Z posiadanych przez organ sanitarny danych wynika, że:

- obniżono stężenia występujących czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (zmodernizowano systemy wentylacyjne, wprowadzono rotacyjny system pracy - poprawiono warunki pracy dla 14 osób);
- zapewniono właściwy stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i higieniczno – sanitarnych (w wyniku przeprowadzonych remontów generalnych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń pracy poprawiono warunki pracy dla 110 osób);

W 2014 roku 8 pracowników było narażonych na ponadnormatywny hałas i zapylenie. Przekroczenia norm hałasu wynikają z profilu działalności firm, gdzie technologia wymaga używania głośnych maszyn. Przekroczenia norm stężenia pyłu w powietrzu wystąpiły okresowo. Przekroczenia norm były nieduże, maksymalnie do 1,5 krotności normy, zostały wyeliminowane po wydaniu decyzji o doprowadzeniu do obowiązujących norm. Na stwierdzone podczas kontroli przekroczenia normatywów higienicznych na stanowiskach pracy wydano decyzje nakazujące oprócz obniżenia parametrów czynników szkodliwych również zapewnienie właściwych ochron osobistych (nauszniki przeciwhałasowe, maseczki przeciwpyłowe), monitorowanie stanu zdrowia pracowników narażonych przez lekarza medycyny pracy i inne.

2. Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin

2.1 Obiekty wprowadzające do obrotu chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 30 obiektów zajmujących się obrotem substancjami chemicznymi i ich mieszaninami. Są to hurtownicy lub detaliści wprowadzający do obrotu głównie preparaty chemii budowlanej i artykuły motoryzacyjne.

W 1 skontrolowanym obiekcie stwierdzono brak aktualnych kart charakterystyki. Karty zapewniono przed wydaniem decyzji.

2.2 Obiekty stosujące chemikalia

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 66 zakładów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym w 2014r. skontrolowano 44 obiekty. W skontrolowanych zakładach pracuje w kontakcie z substancjami chemicznymi 390 osób.

W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku właściwego znakowania miejsc przechowywania substancji chemicznych, w drugim stwierdzono natomiast brak aktualnej karty charakterystyki.

3. Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków.

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajduje się 9 obiektów (detalistów) wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3. W obrocie znajduje się aceton oraz toluen

jako domieszki farb, lakierów i innych preparatów chemii budowlanej. Brak jest importerów i eksporterów prekursorów kat. 2 i kat. 3.

W 2014 roku przeprowadzono 7 kontroli zgodnie z planem, podczas których nie stwierdzano nieprawidłowości.

Skontrolowane obiekty posiadały karty charakterystyki na wprowadzane do obrotu prekursory i ich mieszaniny. Oznakowanie substancji i preparatów było prawidłowe, etykiety zawierały znaki ostrzegawcze, zwroty zagrożenia, informacje o producencie / importerze, informacje o składzie.

4. Ocena w zakresie nadzoru na produktami biobójczymi

W ewidencji PSSE w Hajnówce znajdują się 22 obiekty (detaliści) wprowadzających do obrotu produkty biobójcze. W obrocie znajdują się główne preparaty owadobójcze, gryzoniobójcze, grzybobójcze, impregnaty do drewna oraz repelenty odstraszające owady.

Podczas kontroli nie stwierdzono naruszeń.

5. Ocena sytuacji w zakresie narażenia na czynniki biologiczne

W roku 2014 przeprowadzono 34 kontrole w obiektach, gdzie występują czynniki biologiczne. W powyższym zakresie kontrolowane były głównie podmioty lecznicze, zakłady produkcji żywności, zakłady usług leśnych, tartaki.

Na czynniki biologiczne w skontrolowanych zakładach narażonych jest 501 osób, z czego 501 na czynniki z 2 grupy zagrożenia, 235 na czynniki z grupy 3 zagrożenia.

Występujące czynniki biologiczne zakwalifikowane do 2 grupy zagrożenia: *Aspergillus fumigatus*, *Candida albicans*, *Salmonella enteritidis*, *Escherichia coli*, *Klebsiellasp.*, *Morganellamorgani*, *Proteusmirabilis*, *Proteusvulgaris*, *Pseudomonasaeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, *Streptococcus pneumoniae*, *Streptococcus pyogenes*, *Adenoviridae*, *Rotavirus*, *Cryptococcus neoformans var. Neofonnans*, *Boreliaburgdorferi*.

Występujące czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia: *Salmonella Typhi*, *Mycobacterium tuberculosis*, Wirus zapalenia wątroby typu C, Wirus zapalenia wątroby typu B, *Mycobacterium bovis*, *Brucella abortus*, wirus kleszczowego zapalenia mózgu.

6. Sytuacja w zakresie narażenia na działanie czynników rakotwórczych

W roku 2014 przeprowadzono 29 kontroli w zakładach, w których występują substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Nie stwierdzano naruszeń bezpośrednio związanych z przepisami o czynnikach rakotwórczych.

W skontrolowanych zakładach w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi pracuje 267 osób. Liczba osób pracujących z poszczególnymi czynnikami rakotwórczymi:

- krezot, olej płuczkowy – 30 osób
- promieniowanie jonizujące – 17 osób

- niskowrząca benzyna niespecyfikowana – 28 osób
- prace związane z narażeniem na pył drewna twardego takiego jak dąb, buk – 186 osób
- olej gazowy niespecyfikowany – 6 osób
- azbest – 3 osoby
- benzen – 3 osoby

Nadzór w zakresie azbestu

W ewidencji pionu higieny pracy znajduje się 1 zakład zatrudniający pracowników przy zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów albo innych materiałów zawierających azbest. W toku czynności kontrolnych w tym obiekcie nie stwierdzono uchybień.

W skontrolowanym zakładzie właściciel uzyskał decyzję Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku zatwierdzającą program gospodarki odpadami (materiały zawierające azbest). Podczas kontroli pracownicy posiadali aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na wysokości i prac przy zdejmowaniu eternitu. Przechodzą oni okresowe szkolenia BHP i posiadają stosowne zaświadczenia o ukończeniu kursu. Do prac przy usuwaniu azbestu pracodawcy zapewnili ochrony osobiste całego ciała: kombinezony jednorazowego użytku, maski i rękawice jednorazowe, oznakowane znakami CE. Przy rozbiórkach zdejmowany jest cały wyrób, bez cięcia na mniejsze części i przy użyciu ręcznych narzędzi, aby zminimalizować pylenie. Obszar, na którym prowadzone są prace jest odgradzany i oznakowany tablicami informacyjnymi o zagrożeniu azbestem. Zdemontowane odpady opakowywane są w folię polietylenową i oznakowywane, następnie przekazywane są dla firm zajmujących się transportem oraz firm zajmujących się utylizacją odpadów niebezpiecznych.

6. Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych

W roku 2014 stwierdzono 7 chorób zawodowych (5 przypadków boreliozy, 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu, 1 przypadek zewnątrzpochodnego alergicznego zapalenia pęcherzyków płucnych).

Sytuacja w zakresie chorób zawodowych na przestrzeni 3 ostatnich lat przedstawia się następująco.

Tabela nr 13. Wykaz chorób zawodowych

Jednostka chorobowa	Liczba stwierdzonych chorób w latach		
	2012	2013	2014
1	2	3	4
1. Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	1	-	1
2. Borelioza	4	6	5
3. Mykobakterioza płuc	1	-	-
4. Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	-	-	1
Razem	6	6	7

W ostatnich latach stwierdza się głównie choroby wywołane przez zarażone kleszcze. Są to przypadki zachorowań wśród grupy ryzyka, głównie u pracowników leśnych oraz u rolników indywidualnych.

Powiat hajnowski położony jest na terenie endemicznego występowania kleszczy zarażonych bakterią *Borrelia burgdorferi*. Wykrywalność boreliozy stale rośnie z powodu coraz większego zaangażowania pracodawców w ochronę zdrowia pracowników narażonych na kleszcze, coraz większa grupa pracowników narażonych na kleszcze poddawana jest badaniom przesiewowym w kierunku boreliozy.

IX. NADZÓR NAD STANEM SANITARNYM PLACÓWEK OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA

1. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych

W 2014 roku nadzorem sanitarnym objęto:

- 9 samodzielnych przedszkoli w tym 2 zespoły wychowania przedszkolnego,
- 3 samodzielne szkoły podstawowe,
- 1 liceum,
- 1 samodzielną szkołę ponadgimnazjalną (1 technikum),
- 11 zespołów szkół w tym : 3 przedszkola, 11 szkół podstawowych, 11 gimnazjów,
- 1 internat,
- 2 placówki pracy pozaszkolnej,
- 1 szkołę wyższą /Zamiejscowy Wydział Leśny Politechniki Białostockiej w Hajnówce/,
a także 9 placówek sezonowych zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Nadzorem nie obejmowano obiektów podlegających pod Starostwo Powiatowe w Hajnówce, będących pod nadzorem PPWIS w Białymstoku.

Podobnie jak w roku poprzednim wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę z wodociągu sieciowego (miejskiego bądź wiejskiego). Wszystkie zapewniają ciepłą wodę do utrzymania higieny osobistej. We wszystkich placówkach ubikacje są wewnętrzne, ustępów zewnętrznych nie stwierdzono. Wymagane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zostały zachowane.

W trakcie prowadzonych kontroli we wszystkich placówkach oświatowo-wychowawczych dokonano oceny stanu sanitarnego i technicznego. W większości kontrolowanych placówek nie budził on zastrzeżeń.

Mając na uwadze poprawę warunków higieniczno-sanitarnych i technicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych pion HDM w 2014 roku w wyniku przeprowadzonych kontroli wydał 13 decyzji administracyjnych, w tym 10 nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i 3 zmieniające treść wydanych decyzji. Wykonano natomiast 16 decyzji, w tym 9 wydanych w latach ubiegłych. W związku z tym odnotowano poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych, a mianowicie:

- przeprowadzono remonty bieżące polegające na malowaniu części pomieszczeń placówek i /lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg;
- w niektórych szkołach wymieniono stolarkę okienną i/lub drzwiową w części pomieszczeń w budynkach placówek;

- przeprowadzono remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń, wymiana urządzeń sanitarnych, wyłożenie ścian glazurą i posadzek terakotą) ;
- wybudowano nowe place zabaw w placówkach.

• **Nadzór nad szkołami wyższymi**

W Hajnówce funkcjonuje Zamiejscowy Wydział Leśny Politechniki Białostockiej, na którym studiuje 123 studentów stacjonarnych i 128 zaocznych.

Funkcjonującą w poprzednich latach przy wydziale Leśnym Politechniki Białostockiej salę rekreacyjno- zastępczą wyburzono i na jej miejscu rozpoczęto budowę laboratorium badawczego. Zajęcia w-f odbywają się na basenie i w wynajmowanej w pobliskim Zespole Szkół Ogólnokształcących w Hajnówce sali gimnastycznej. Na zajęcia wychowania fizycznego uczęszcza tylko 25 studentów I roku studiów w wymiarze 2 godzin tygodniowo.

• **Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami w zakładach nauczania.**

W roku sprawozdawczym 2014 wszystkie placówki szkolne posiadające substancje i preparaty chemiczne skontrolowano w zakresie przestrzegania ustawy z dnia 25.02.2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach.

W trakcie kontroli nie stwierdzono uchybień dotyczących warunków przechowywania lub stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.

2 . Higiena procesów nauczania

Na warunki higieny procesów nauczania składają się m.in. takie czynniki jak dostosowanie mebli do wzrostu dzieci i higieniczny rozkład zajęć.

• **Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci.**

We wszystkich przedszkolach, samodzielnych szkołach podstawowych oraz przedszkolach , szkołach podstawowych i gimnazjach wchodzących w skład zespołów szkół sprawdzono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu uczniów.

Skontrolowano ogółem 702 stanowiska pracy przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli w 43 oddziałach. Tylko 5 dzieci w 1 oddziale Szkoły Podstawowej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym zajmowały stanowiska niedostosowane do ich wzrostu, ale w trakcie kontroli dzieci zmieniły je na odpowiednie.

• **Higieniczna ocena rozkładu zajęć.**

We wszystkich szkołach, dokonano oceny higienicznej tygodniowych rozkładów zajęć. Oceniono tygodniowy rozkład zajęć w 119 oddziałach (70 w szkołach podstawowych, 41 w gimnazjach i 8 w szkołach ponadgimnazjalnych). Na podstawie oceny dokonanej w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego rozkład nie budził zastrzeżeń.

3. Ocena infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Infrastruktura do zajęć wychowania fizycznego w stosunku do roku 2013 nie zmieniła się.

Przeprowadzono tylko remonty bieżące sal gimnastycznych/bloków sportowych polegające na malowaniu części pomieszczeń i/lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg w placówkach.

PPIS w Hajnówce zwraca uwagę, że podobnie jak w latach poprzednich w Szkole Podstawowej Nr 3 w Hajnówce (91 dzieci) uczniowie nie mają możliwości korzystania z sali gimnastycznej w placówce bądź bliskim jej sąsiedztwie i ćwiczą na korytarzach szkolnych. W tej szkole warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oceniono jako niewystarczające. W sytuacji gdy wzrasta liczba dzieci z problemami nadwagi lub otyłości, należy dążyć do zapewnienia odpowiednich warunków do zajęć wychowania fizycznego.

Liceum Ogólnokształcące ZDZ w Hajnówce, które nie posiada sali gimnastycznej korzysta z obiektów Klubu Sportowego Puszcza w Hajnówce, gdzie znajduje się siłownia i sala gimnastyczna, a także korzysta ze ścieżek nordicwalking zlokalizowanych w pobliskiej Puszczy Białowieskiej.

Szkoły nie posiadające boisk sportowych: Zespół Szkół w Kleszczelach i Zespół Szkolno – Przedszkolny w Białowieży posiadają bloki sportowe z dużą salą gimnastyczną i rekreacyjno-zastępczą oraz mają możliwość korzystania z boisk gminnych.

Czynne z ciepłą wodą natryskownie posiada:

- 8 zespołów szkół,
- 1 samodzielna szkoła ponadgimnazjalna.

We wszystkich szkołach natryskownie są wykorzystywane tylko po dodatkowych zajęciach sportowych.

4. Dożywianie w szkołach.

W 2014 roku wszystkie szkoły zapewniły uczniom możliwość korzystania z gorącego posiłku.

W 1 szkole: w Liceum Ogólnokształcącym ZDZ w Hajnówce, uczniowie nie mieli możliwości spożycia gorącego posiłku na terenie swojej placówki. Uczniowie tej szkoły tak jak w roku ubiegłym, chodzili na obiady do Zespołu Szkół Ogólnokształcących (8 uczniów korzystających z obiadów).

Do 4 szkół obiady dowożono z innych placówek. Z obiadów dowożonych korzystali uczniowie 3 samodzielnych szkół podstawowych (Szkoła Podstawowa w Orzeszkowie, Szkoła Podstawowa w Nowokorninie, Szkoła Podstawowa Nr 3 w Hajnówce) i 1 zespołu szkół (Zespół Szkół Nr 3 w Hajnówce). Ogólnie dowożono do szkół 297 obiadów pełnych i 11 obiadów jednodaniowych .

Z obiadów korzystało ogółem 2010 uczniów wszystkich szkół z ponadpodstawowymi łącznie na 3197 uczęszczających do tych szkół (62,9 %), 884 obiadów spożywanych na wsi i w mieście było finansowanych całkowicie przez MOPS i GOPS, co stanowi 44,0 % wszystkich spożywanych obiadów .

Uchybienia dotyczące stanu sanitarno - technicznego stwierdzono w 3 stołówkach. W związku z powyższym PPIS w Hajnówce wydał decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych niezgodności. Decyzje te dotyczyły :

- niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń – 2 placówki,
- brak do wglądu orzeczeń lekarskich – 1 placówka,
- brak procedur GHP/GMP - 1 placówka.

5. Warunki pobytu dzieci 5 i 6 - letnich objętych obowiązkowym rocznym wychowaniem i edukacją przedszkolną w placówkach nauczania i wychowania:

Sprawdzano warunki pobytu dzieci 5 i 6- letnich objętych obowiązkowym rocznym wychowaniem i edukacją przedszkolną w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych bądź zerowych przy szkołach. Na 14 placówek, w których funkcjonują oddziały z dziećmi objętymi w/w obowiązkiem w 1 stwierdzono brak odpowiedniej infrastruktury do jego funkcjonowania (brak oddzielnych ciągów komunikacyjnych dla dzieci młodszych w Przedszkolu w Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Narwi do którego uczęszcza 22 dzieci objętych obowiązkowym rocznym wychowaniem i edukacją przedszkolną).

6. Profilaktyczna opieka zdrowotna w szkołach.

Dzieci w szkołach miały zapewnioną opiekę medyczną. W 2013r. podobnie jak w roku ubiegłym tylko Zespół Szkół w Czyżach korzystał z opieki w pobliskim Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej, a uczniowie Liceum Ogólnokształcące Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Hajnówce z pomieszczenia w szkole, nie będącym typowym gabinetem. W gabinetach była zapewniona tylko opieka pielęgniarska. Ze względu na zaniechanie wykonywania szczepień w szkołach nie zapewniono opieki lekarza podstawowej opieki.

X. DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno - zdrowotnego w obiektach, w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów nie powodowały one zagrożenia i uciążliwości dla zdrowia ludzi. Podczas uzgadniania dokumentacji projektowej jak i podczas kontroli obiektów w trakcie realizacji można wyeliminować szereg nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, co często w zrealizowanym już zakładzie ze względów technicznych nie jest możliwe.

W roku 2014 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce zajął w różnych sprawach 77 stanowisk w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w tym najwięcej wydał:

- opinie nie stwierdzające obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (21)
- opinie w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym (13)
- uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartej w prognozie oddziaływania na środowisko (6)
- opinie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko (w tym ewentualne określenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (5)

Duża część wpływającej do zaopiniowania dokumentacji dotyczy proekologicznych inwestycji w które zaangażowane są gminy. Przeważającym trendem wśród inwestorów jest realizacja obiektów jak najmniejszym kosztem i spełnienie minimalnych wymogów w obiektach.

XI. DZIAŁANIA OŚWIATOWO-ZDROWOTNE I PROMUJĄCE ZDROWIE W POWIECIE

Działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w 2014 roku koncentrowały się na wdrażaniu i realizacji interwencji programowych i nieprogramowych wynikających z wytyczonych kierunków działań przez Głównego Inspektora Sanitarnego, Narodowy Program Zdrowia, wskazań Światowej Organizacji Zdrowia oraz sytuacji epidemiologicznej powiatu hajnowskiego.

Podejmowane działania dotyczyły następujących zagadnień:

- promocji zdrowego stylu życia
- profilaktyki chorób wynikających z niewłaściwego odżywiania się i niewystarczającej aktywności fizycznej
- profilaktyki nowotworowej
- profilaktyki tytoniowej
- profilaktyki HIV/AIDS
- profilaktyki uzależnienia od środków psychoaktywnych
- profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze
- higieny jamy ustnej, osobistej i otoczenia
- zapobiegania wypadkom, urazom i zatruciom

Adresatami programów, akcji i innych przedsięwzięć prozdrowotnych byli:

- nauczyciele, pedagodzy i psychologowie szkolni i przedszkolni
- pracownicy służby zdrowia – lekarze, pielęgniarki
- dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym
- młodzież szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- studenci
- rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży
- kobiety w wieku prokreacyjnym
- uczestnicy i opiekunowie wypoczynku letniego i zimowego
- przedstawiciele lokalnych mass mediów
- ogół społeczeństwa

W zakładach opieki zdrowotnej zadania prozdrowotne realizowane są poprzez zapobieganie i profilaktykę chorób podczas rutynowej pracy lekarzy i pielęgniarek (rozmowy uświadamiające, instruktaże, pokazy, rozdawnictwo, formy wizualne). Każda placówka realizuje działania wynikające z jej specyfiki i potrzeb, a także z aktualnych zagadnień epidemiologicznych powiatu i sytuacji ogólnokrajowej.

Wszystkie placówki nauczania i wychowania prowadzą prozdrowotną edukację dzieci i młodzieży. Odbywa się ona poprzez realizację ścieżek edukacyjnych, nauczanie zintegrowane, akcje i imprezy prozdrowotne, festyny rodzinne integrujące całe środowisko szkolne i rodziców. Dużym zainteresowaniem cieszą się zdrowotne programy przeznaczone dla dzieci i młodzieży w określonym wieku, dotyczące uzależnień, higieny, profilaktyki chorób, zdrowia psychicznego. Szkoły i przedszkola współpracują z Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Strażą Pożarną, PSSE w trakcie wdrażania powyższych programów, wspólnych akcji prozdrowotnych, szkoleń nauczycieli, pedagogizacji rodziców.

Na terenie powiatu w 2014 r. realizowane były kolejne edycje oraz wdrażane nowe programy edukacyjne polecane i koordynowane przez PSSE:

- **„Różowa wstążeczka”** – program profilaktyki raka piersi;
- **„Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży”** – program profilaktyki chorób odkleszczowych (boreliozy i kleszczowego zapalenia opon mózgowych i mózgu);
- **„Radosny uśmiech, radosna przyszłość”** – edukacja na temat profilaktyki próchnicy zębów;
- **„Trzymaj Formę”** – program realizowany w ramach ogólnoeuropejskiego projektu dotyczącego profilaktyki chorób dietozależnych, propagujący zbilansowaną dietę i aktywność fizyczną;
- **„Czyste powietrze wokół nas”** i **„Nie pal przy mnie, proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”** – programy edukacji antytytoniowej;
- Program **„Moje dziecko idzie do szkoły”** – skierowany do dzieci 6-letnich oraz ich rodziców;
- Profilaktyczny program **przeciwdziałania uzależnieniu od tytoniu, alkoholu i innych środków psychoaktywnych** skierowany do kobiet w wieku prokreacyjnym;
- **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** program dotyczący uzależnień, przeznaczony dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych;
- Projekt **„Szkoła promująca Europejski Kodeks Walki z Rakiem”** realizowany w gimnazjach;
- Program **„Dbam o swoje zdrowie”** skierowany do dzieci 5-6 letnich w przedszkolach.

W 2014 roku zostały przeprowadzone następujące interwencje nieprogramowe i akcje prozdrowotne organizowane lub współorganizowane przez PSSE:

- **„Zimowa szkoła bezpieczeństwa”, „Letnia szkoła bezpieczeństwa”** – skierowane do uczestników i opiekunów letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży;
- Akcja Światowego Dnia Zdrowia pod hasłem **„Choroby przenoszone przez wektory”**;
- Światowy Dzień bez Papierosa i akcja **„Rzuć palenie razem z nami”** skierowane do ogółu społeczeństwa, realizowane wśród pacjentów w zakładach opieki zdrowotnej i uczniów wszystkich szkół w powiecie;
- Akcja profilaktyczna w Klubie Anonimowych Alkoholików **„Dąb”**;
- Stoisko zorganizowane z Policją i Starostwem Powiatowym podczas Pikniku Rodzinnego w amfiteatrze miejskim;

- Akcja profilaktyczna w Internacie Technikum Leśnego w Białowieży;
- Konkurs plastyczny w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym;
- Akcja „Szkoła bez dymu tytoniowego” w Zespole Szkół Zawodowych;
- Powiatowy etap Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- Edukacja młodzieży w Zespole Szkół z Dodatkową Nauką Języka. Białoruskiego i Liceum Ogólnokształcącego przy ZDZ w Hajnówce na temat HIV/AIDS, WZW typu B i C;
- Promowanie racjonalnego żywienia – spotkania z uczniami i rodzicami;
- Promowanie zdrowego stylu życia – spotkania z uczniami;
- Promowanie zdrowego stylu życia – akcja informacyjno-edukacyjna zorganizowana wspólnie Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;
- Profilaktyka w zakresie używania dopalaczy i profilaktyka zatruc metanolem.

Przykłady przeprowadzonych działań promocyjnych i edukacyjnych - zdjęcia przesłano w wersji elektronicznej.

XII. ROZPATRYWANIE SKARG, WNIOSKÓW, INTERWENCJI OD LUDNOŚCI

Od mieszkańców powiatu hajnowskiego w 2014 roku wpłynęły 34 interwencje, w tym:

- 28 interwencji dotyczących niewłaściwej jakości żywności i żywienia oraz nieprzestrzegania warunków sanitarnych w zakładach żywności i żywienia,
- 1 nieprzestrzegania wymagań sanitarnych przy użytkowaniu lodowiska,
- 1 niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczenia (zagrzybienia) w zakładzie pracy (Powiatowy Urząd Pracy),
- 1 niewłaściwego stanu sanitarnego oraz zwiększonej zachorowalności na świerzb w Domu Pomocy w Starzynie,
- 1 niewłaściwego stanu sanitarnego zakładu fryzjerskiego,
- 1 uciążliwości dla mieszkańców z powodu funkcjonowania fermy kurzej,
- 1 umiejscowienia bocianich gniazd i zanieczyszczenia posesji prywatnej przez ptaki.

Powyższe sygnały były szczegółowo i terminowo rozpatrywane. W wyniku przeprowadzonych kontroli 14 interwencji uznano za uzasadnione, natomiast 5 przekazano do załatwienia innym organom zgodnie z ich właściwością.

XIII. WNIOSKI:

- znacznie zmniejszyła się liczba zachorowań na salmonellozę; nie wystąpiły masowe zatrucia pokarmowe;
- wystąpiły 2 zachorowania na choroby rzadko występujące – tularemia i choroba Creutzfeldta - Jacoba;
- wystąpiło ognisko zachorowań na entrowirusowe zapalenie opon mózgowych;
- w porównaniu do 2013r. znacznie zwiększyła się liczba zachorowań na ospę wietrzną;

- realizacja szczepień ochronnych zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych utrzymuje się na wysokim poziomie, niemniej jednak stopniowo rośnie liczba osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych;
- powiat hajnowski położony jest na terenie endemicznego występowania kleszczy zarażonych bakterią *Borrelia burgdorferi*. Wykrywalność boreliozy stale rośnie z powodu coraz większego zaangażowania pracodawców w ochronę zdrowia pracowników narażonych na kleszcze, coraz większa grupa pracowników narażonych na kleszcze poddawana jest badaniom przesiewowym w kierunku boreliozy.
- postępowanie z odpadami medycznymi było prawidłowe;
- procesy dezynfekcji i sterylizacji prowadzone są prawidłowo;
- w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego dotyczącego zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę do spożycia dla ludzi nie wystąpiły sytuacje kryzysowe stanowiące bezpośrednie zagrożenie zdrowotne odbiorców wody wodociągowej. Stwierdzone zanieczyszczenie bakteriologiczne wody w wodociągu Siemianówka zostało bardzo szybko zlokalizowane i skutecznie wyeliminowane. W zakresie poprawy jakości wody w wodociągu Narewka planowane jest wprowadzenie procesu uzdatniania wody. Ze strony PPIS prowadzone jest postępowanie administracyjne na obniżenie stężenia mętności manganu i żelaza);
- pozytywnym działaniem, które wpłynęło na poprawę zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia było zapewnienie wody o kontrolowanej jakości dla wszystkich mieszkańców miasta Hajnówka, części mieszkańców gm. Czeremcha w wyniku rozbudowy wodociągu Kuzawa oraz gm. Narew w wyniku rozbudowy wodociągu Łosinka;
- w 2014r. stan sanitarno- techniczny placówek nauczania i wychowania kształtował się na poziomie lat ubiegłych. Placówki w miarę pozyskiwanych środków finansowych przeprowadzały niezbędne remonty;
- poprawiła się infrastruktura do zabaw na świeżym powietrzu dla dzieci w szkołach na terenie miasta Hajnówki (oddano do użytku 4 place zabaw);
- infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej nr 3 w Hajnówce jest niewystarczająca;
- stan sanitarno – higieniczny obiektów nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest bardzo zróżnicowany. Poprawa stanu sanitarnego osiągnięta jest poprzez modernizację obiektów oraz wprowadzanie systemów zapewnienia jakości. W wielu przypadkach dopiero postępowanie administracyjno – egzekucyjne prowadzone konsekwentnie przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zapewnia wysoki poziom bezpieczeństwa zdrowotnego.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce
Irena Dymińska